

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียนมัธยมศึกษา The Role of School Administrators in Promoting Digital Ethics in Secondary Schools

ขจรศักดิ์ ศิริภัทรกร

โรงเรียนวัดราชบพิธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องพลเมืองดิจิทัลและภาวะผู้นำทางจริยธรรมเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีความรับผิดชอบในบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย สร้างวัฒนธรรมองค์กร และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่บูรณาการคุณธรรมดิจิทัลให้เกิดขึ้นจริงในหมู่นักเรียนและครู บทความนี้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงเพื่อส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลในระดับโรงเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, คุณธรรมดิจิทัล, จริยธรรมดิจิทัล, พลเมืองดิจิทัล, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This article aims to explore the role of school administrators in promoting digital ethics and morality in secondary schools. It emphasizes the application of digital citizenship and ethical leadership frameworks to encourage responsible and ethical use of information technology within educational institutions. School administrators play a crucial role in policy formulation, fostering a school culture of ethics, and integrating digital ethics into teaching and learning practices. The article presents practical strategies for educational leadership to support the development of ethical digital behavior among students and teachers, ultimately contributing to the cultivation of responsible digital citizens.

Keywords: School Administrator, Digital Morality, Digital Ethics, Digital Citizenship, Secondary School

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนและรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนอยู่ในวัยที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียได้อย่างอิสระ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีโดยขาดการกำกับดูแลที่เหมาะสมอาจส่งผลให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม เช่น การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ การละเมิดลิขสิทธิ์ การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม หรือแม้แต่การบูลลี่ผ่านสื่อดิจิทัล ปัญหาเหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงความจำเป็นในการส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัล ให้กับผู้เรียนอย่างจริงจัง และเป็นระบบ

ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำองค์กรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย และกำหนดทิศทางของโรงเรียน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมดิจิทัลจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพหากขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำทางจริยธรรม (Ethical Leadership) ที่ชัดเจน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นจริยธรรม การบูรณาการจริยธรรมดิจิทัลลงในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาครูให้มีความเข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดี ล้วนเป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องปฏิบัติ

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยอ้างอิงจากรอบแนวคิดด้านพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และภาวะผู้นำทางจริยธรรม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ มีจิตสำนึกในการใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ และสามารถดำรงตนในโลกออนไลน์ได้อย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัล

จริยธรรมดิจิทัล หมายถึง แนวทางหรือหลักการทางศีลธรรมที่กำหนดพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม รับผิดชอบ และเคารพสิทธิของผู้อื่นในโลกออนไลน์ (Ribble, 2011) โดยครอบคลุมพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีจริยธรรม เช่น ไม่ลอกผลงานผู้อื่น ไม่กลั่นแกล้งทางออนไลน์ ไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัว และการรู้เท่าทันข่าวสารอันเป็นเท็จ (Fake News) การพัฒนาแนวคิดเรื่องจริยธรรมดิจิทัลในบริบทโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องและยั่งยืนต่อการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน

Heick (2014) นักวิชาการจากสหรัฐอเมริกาได้กล่าวถึงคุณธรรมดิจิทัลว่า "มันคือการประยุกต์ใช้ค่านิยมส่วนบุคคลและหลักการจริยธรรมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยตระหนักถึงผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากพฤติกรรมออนไลน์ของตน" (Heick, 2014) เขาเน้นว่า การใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลอย่างมีคุณธรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้ทุกคนตระหนักถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตนในโลกออนไลน์

สุภาวดี แสงสุวรรณ (2560) นักวิชาการไทยได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมดิจิทัลว่า "คุณธรรมดิจิทัลหมายถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นและสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาความสามารถของตนเองและสังคมได้อย่างมีความรับผิดชอบ" (สุภาวดี, 2560) การใช้เทคโนโลยีในลักษณะนี้จะช่วยให้เยาวชนและบุคคลในสังคมสามารถแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดีในโลกดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ในทางที่สร้างสรรค์

จิตรีณี พิมพ์รุ่ง (2562) ได้กล่าวถึงคุณธรรมดิจิทัลว่า "คือการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนในโลกออนไลน์" โดยเน้นย้ำถึงการพัฒนาค่านิยมและสำนึกทางจริยธรรมเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ทำร้ายผู้อื่น

สุทธิเกียรติ จงจำรัส (2561) กล่าวเสริมว่า การมีคุณธรรมดิจิทัลช่วยให้ผู้ใช้สามารถประเมินผลกระทบทางจริยธรรมและสังคมจากการกระทำของตนในการใช้งานเทคโนโลยี และสามารถสร้างสรรค์ผลกระทบที่ดีต่อสังคม

สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัล คือ แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีความรับผิดชอบ รู้เท่าทัน และเคารพสิทธิของผู้อื่น โดยคำนึงถึงผลกระทบทั้งในระดับบุคคลและสังคม เช่น การใช้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ลอกเลียน กลั่นแกล้ง หรือเผยแพร่ข่าวปลอม ทั้งนี้ไม่ได้พิจารณาเพียงแค่ความถูกต้องตามกฎหมาย แต่รวมถึงจิตสำนึกทางจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์ด้วย

พลเมืองดิจิทัล

พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมในโลกดิจิทัลโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและพยายามส่งเสริมสังคมดิจิทัลที่มีคุณภาพ (Ribble, 2015) การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีนั้นไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ แต่ยังหมายถึงการมีทักษะในการเข้าใจการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม การรู้เท่าทันและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลจากภัยคุกคามออนไลน์

Ribble (2015) ได้ให้ความหมายของพลเมืองดิจิทัลว่า "พลเมืองดิจิทัลคือการเข้าใจและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันอย่างมีความรับผิดชอบและสามารถปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมในสังคมออนไลน์" โดยมุ่งเน้นที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและสังคม

Jones (2014) ได้กล่าวถึงพลเมืองดิจิทัลว่าเป็นการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร การสร้างเนื้อหาดิจิทัล และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมออนไลน์ต่างๆ โดยคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและจริยธรรมของพฤติกรรมออนไลน์ของตนเอง (Jones, 2014) เขายังได้เน้นถึงความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจในด้านการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์และการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลในสังคมดิจิทัล

บุญมี (2560) ได้เสนอว่า พลเมืองดิจิทัลคือการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมออนไลน์ในทางที่สร้างสรรค์ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาอาชีพ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีจริยธรรม

ศรีสุวรรณ (2561) กล่าวถึงความสำคัญของการปลูกฝังพลเมืองดิจิทัลในโรงเรียนว่า การเป็นพลเมืองดิจิทัลไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้สื่อดิจิทัล และการตระหนักถึงผลกระทบจากพฤติกรรมออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า พลเมืองดิจิทัล หมายถึง บุคคลที่มีส่วนร่วมในโลกดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม และคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่นและสังคม การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามกฎหมาย แต่ยังรวมถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่น การไม่เผยแพร่ข้อมูลเท็จ และไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้ควรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสังคมดิจิทัลให้มีคุณภาพและยั่งยืน

ภาวะผู้นำทางจริยธรรม

ภาวะผู้นำทางจริยธรรม หมายถึง การนำองค์กรโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้อง โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางจริยธรรมจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ส่งเสริมบรรยากาศของความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเคารพซึ่งกันและกันในองค์กร (Yukl, 2010) ในบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรตระหนักถึงบทบาทของตนในการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีแทรกซึมอยู่ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน

ชาญชัย (2560) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางจริยธรรมในการสร้างองค์กรที่มีความยั่งยืน โดยกล่าวว่า "ผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางจริยธรรมจะช่วยสร้างความไว้วางใจในองค์กรและส่งเสริมการทำงานที่มีคุณธรรม" (ชาญชัย, 2560) การมีภาวะผู้นำทางจริยธรรมไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี แต่ยังช่วยให้ผู้ตามได้รับการปกป้องจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม

ภูมิภาค (2562) อธิบายว่า "ผู้นำทางจริยธรรมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการทำงานและส่งเสริมการกระทำที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการตัดสินใจที่โปร่งใสและยุติธรรม"

จากการศึกษาของ กุลชญา กุลฉวีวงศ์ และ ชินรัตน์ สมสืบ (2562) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะในด้านความยุติธรรมและการเอาใจใส่ ซึ่งส่งผลต่อความยอมรับและความผูกพันของชุมชนต่อสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางจริยธรรมไม่เพียงแต่เป็นการนำองค์กรโดยยึดหลักจริยธรรม แต่ยังเป็นการสร้างบรรยากาศในองค์กรที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมในทุกระดับขององค์กร และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาและบุคลากรให้สามารถดำเนินชีวิตและทำงานได้อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรมในโลกที่เต็มไปด้วยความท้าทายต่าง ๆ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัล

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในทุกมิติของการดำเนินชีวิต โรงเรียนในฐานะสถาบันหลักในการสร้างพลเมืองของชาติจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้เท่าทันและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการใช้งานเทคโนโลยี โดยเฉพาะในด้านจริยธรรมดิจิทัล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและวัฒนธรรมขององค์กรไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

รังสรรค์ เนตรศิริ (2565) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่เป็นผู้นำนโยบายด้านเทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม โดยต้องกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียน ผ่านกิจกรรมพัฒนาเยาวชนให้ตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างรับผิดชอบ

นิตยา ศิริสวัสดิ์ (2563) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียนประสบผลสำเร็จมากขึ้นเมื่อผู้บริหารมีการส่งเสริมผ่านนโยบาย การพัฒนาครู และการจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารไม่ได้จำกัดอยู่แค่การบริหาร แต่ต้องเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจด้านคุณธรรมดิจิทัลให้เกิดขึ้นในโรงเรียนด้วย

สุภาวดี แสงสุวรรณ (2560) สนับสนุนว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีกับคุณธรรม เช่น การรณรงค์การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยในโรงเรียน การบูรณาการจริยธรรมดิจิทัลในหลักสูตรการเรียนการสอน และการทำกิจกรรมป้องกันการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying)

อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช (2560) เน้นถึงความสำคัญของความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการบริหารจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2558) ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารควรใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนงานต่าง ๆ เช่น การวางแผนงบประมาณ การสื่อสาร และการจัดการข้อมูลบุคลากรและนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีบทบาทในการกำหนดนโยบายส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลอย่างชัดเจน เป็นต้นแบบในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมและรู้เท่าทัน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และผู้ปกครองในการพัฒนาจริยธรรมดิจิทัล และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้สามารถเผชิญกับข้อมูลและความท้าทายทางจริยธรรมในโลกดิจิทัล

การบูรณาการจริยธรรมดิจิทัลในการเรียนการสอน

การบูรณาการจริยธรรมดิจิทัลเข้ากับการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ครูสามารถนำประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมดิจิทัลมาแทรกในบทเรียนต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ข่าวปลอม การอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิและความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ หรือการใช้สื่อสังคมอย่างรับผิดชอบ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเสริม เช่น การประกวดสื่อสร้างสรรค์หรือการจัดเวิร์กช็อปเกี่ยวกับจริยธรรมดิจิทัล ก็เป็นวิธีที่ดีในการส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องนี้

พัชรี อ่อนจันทร์ (2561) กล่าวว่า การส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลอย่างยั่งยืนควรบูรณาการผ่านการเรียนรู้เชิงรุก (Problem-Based Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเผชิญและแก้ปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีได้อย่างมีวิจารณญาณและมีความรับผิดชอบ

ฉันทวรรณ ศิริไชย (2563) พบว่าการบูรณาการจริยธรรมดิจิทัลในระดับมัธยมศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผสานกับการใช้เทคโนโลยีแบบสร้างสรรค์ เช่น การใช้สื่อสร้างสรรค์และโครงการด้านความรับผิดชอบต่อบนโลกออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในยุคดิจิทัล

วิภาวรรณ สิริวรรณ (2564) ระบุว่าครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมดิจิทัลผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning และการสร้างสถานการณ์จำลอง เช่น การอภิปรายกรณีศึกษาเกี่ยวกับการลอกผลงาน การกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ หรือการใช้ข้อมูลอย่างไม่เหมาะสม ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่เน้นจริยธรรมต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเชิงลึก และสามารถสะท้อนคิด (reflective thinking) ได้

Ohler (2010) เน้นว่าครูควรทำหน้าที่เป็น "ที่ปรึกษาทางจริยธรรมดิจิทัล" (Digital Ethics Mentors) โดยสอดแทรกประเด็นด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีไว้ในบทเรียนทุกรายวิชา ไม่ใช่จำกัดเฉพาะรายวิชาคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าจริยธรรมดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและทุกวิชาการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การบูรณาการจริยธรรมดิจิทัลในการเรียนการสอน หมายถึง การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปในทุกวิชา ไม่ใช่จำกัดเฉพาะในวิชาคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีเท่านั้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ รู้เท่าทัน มีความรับผิดชอบต่อการกระทำในโลกดิจิทัล และสามารถแยกแยะสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมได้อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรมเหล่านี้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การอภิปรายกรณีศึกษา การเรียนรู้เชิงรุก และการใช้สื่อสร้างสรรค์ เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีคุณธรรมและรับผิดชอบต่อสังคมในระยะยาว

ความสำคัญของเทคโนโลยีในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การใช้เทคโนโลยีในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในฐานะเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเมื่อโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเทคโนโลยีสามารถช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ (Partnership for 21st Century Learning, 2019)

อัลมาสและคอลลินส์ (Almas & Krumsvik, 2008) ระบุว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วโลก ทำให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2560) กล่าวถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาว่า เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยลดช่องว่างของโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล

ขจิต ฝอยทอง (2562) เน้นว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชั้นเรียนช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน

มาริสอา อภิชาติ (2562) กล่าวว่า เทคโนโลยีช่วยให้การเรียนการสอนมีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้สื่อการสอนออนไลน์ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ เช่น Google Classroom หรือ Moodle ช่วยให้ครูสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทันทีและสามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2563) ยังได้ส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการใช้สื่อดิจิทัล การเรียนรู้ออนไลน์ และแพลตฟอร์มการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น ทันสมัย และสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล เทคโนโลยียังเอื้อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน รวมถึงช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในทุกพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรและเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม การบูรณาการเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน

สรุป

จริยธรรมดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสถานศึกษายุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่นักเรียนเริ่มใช้เทคโนโลยีอย่างจริงจังทั้งในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการแสดงออกทางสังคม เทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาใช้ในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อดิจิทัล การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน การประเมินผล และการติดต่อสื่อสารระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการใช้เทคโนโลยีภายในโรงเรียนอย่างมีจริยธรรม ด้วยการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และเป็นแบบอย่างในการใช้งานเทคโนโลยีที่รับผิดชอบ

จริยธรรมดิจิทัลหมายถึงการปฏิบัติอย่างถูกต้องต่อข้อมูลและสิทธิของผู้อื่นในโลกออนไลน์ เช่น การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล การเคารพทรัพย์สินทางปัญญา การหลีกเลี่ยงการกระทำที่เป็นภัย เช่น การรังแกทางอินเทอร์เน็ต การลอกเลียนผลงาน หรือการเผยแพร่ข่าวปลอม (Fake News) ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อบุคคลและต่อสังคม ผู้บริหารจึงควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมหรืออบรมที่ครอบคลุมทั้งครู นักเรียน และบุคลากร เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ คือผู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาอาชีพ และการมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีจริยธรรม อีกทั้งยังสามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ ซึ่งอาจสร้างความเสียหายต่อตนเองหรือผู้อื่นได้ในอนาคต เมื่อโรงเรียนมีการสร้างวัฒนธรรมแห่งจริยธรรมดิจิทัลอย่างจริงจัง ย่อมนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กุลชญา กุลฉิรวงศ์ และชินรัตน์ สมสืบ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.

วารสารการศึกษาและการพัฒนาการ, 24(1), 45-60.

- ขจิต ฝอยทอง. (2562). เทคโนโลยีดิจิทัลกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายการขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สพฐ.
- จิตรินี พิมพ์รุ่ง. (2562). การพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมดิจิทัลในโลกออนไลน์. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 8(3), 45–55.
- ชาญชัย, พ. (2560). ภาวะผู้นำทางจริยธรรมในองค์กร: การสร้างความไว้วางใจและวัฒนธรรมที่ยั่งยืน. สำนักพิมพ์การศึกษา.
- ฉันทวรรณ ศิริไชย. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมดิจิทัลของนักเรียน. วารสารวิชาการครูศาสตร์, 10(1), 55–70.
- นิตยา ศิริสวัสดิ์. (2563). การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 12(1), 45–58.
- บุญมี, อ. (2560). พลเมืองดิจิทัล: การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสังคมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในยุคดิจิทัล. สำนักพิมพ์การศึกษา.
- พัชรี อ่อนจันทร์. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อและจริยธรรมดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูมิภาค, ส. (2562). การพัฒนาผู้นำทางจริยธรรมในองค์กร: แนวทางและกลยุทธ์. การศึกษาไทย.
- มาริสสา อภิชาติ. (2562). การใช้เทคโนโลยีในโรงเรียนมัธยมศึกษา: ประสิทธิภาพและแนวทางการพัฒนา. วารสารการศึกษาสมัยใหม่, 15(2), 113-125.
- รังสรรค์ เนตรศิริ. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างจริยธรรมดิจิทัลในโรงเรียน. วารสารบริหารการศึกษาและพัฒนา, 8(2), 90–102.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการโรงเรียน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาวดี แสงสุวรรณ. (2560). การเสริมสร้างคุณธรรมและความเป็นไทยของเยาวชนในยุคดิจิทัล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิภาวรรณ สิริวรรณ. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจริยธรรมดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารครูศาสตร์ปริทรรศน์, 9(2), 77–92.
- ศรีสุวรรณ, ศ. (2561). พลเมืองดิจิทัลในโรงเรียน: การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม. การศึกษาไทย.

-
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2560). รายงานสถานภาพการศึกษาไทยในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI).
- สุทธิเกียรติ จงจำรัส. (2561). คุณธรรมดิจิทัลในยุคสื่อออนไลน์. วารสารการศึกษาร่วมสมัย, 14(2), 112–123.
- อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน: แนวทางการบริหารและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Almas, A. G., & Krumsvik, R. J. (2008). Teaching in technology-rich classrooms: Is there a gap between teachers' intentions and ICT practices? *Research in Comparative and International Education*, 3(2), 103–121.
- Jones, D. (2014). Digital Citizenship: A New Concept for an Evolving Digital Society. *International Journal of Digital Literacy and Digital Competence*, 5(2), 1-14.
- Ribble, M. (2011). Digital citizenship in schools: Nine elements all students should know (2nd ed.). International Society for Technology in Education.
- Madden, M., & Zickuhr, K. (2012). Online dating & relationships. Pew Research Center. <https://www.pewinternet.org/2012/02/14/online-dating-relationships/>
- Ohler, J. (2010). Digital community, digital citizen. Corwin Press.
- Yukl, G. (2010). Leadership in organizations (7th ed.). Pearson Education.
- Zulficar, M. (2016). Digital education and its impact on learning: A review of digital tools in education. *Journal of Educational Technology*, 32(3), 45-58.
- Heick, T. (2014). What is digital citizenship? TeachThought.